

1. b) 'zgîrcit': Scumpul mai mult păgubește. Scump la tărîțe și ieftin la faină. Cf. și în expresiile Scump la vorbă, scump la vedere.

2) 'foarte drag, iubit':

Scumpă țară și frumoasă,

O! Moldovă, țara mea! (Alecsandri, Adio Moldovei).

Derivatele sînt formate, mai ales, pe baza sensului prim: a (se) scumpi — cf. bg. *скъпя* (ce); *scumpete*, *scumpătate*.

Destoinic (inv. *dostoinic*) '1) vrednic, meritos; isteț, îndemînic. 2) capabil (de a face ceva), competent' corespunde v. sl. *достоникъ* 'wert, würdig, geziemend, gebührend, vrednic, demn, cuvenit'⁶⁹, bg. *достоен* '1) destoinic, capabil; 2) vrednic, meritos'; *достойник* 'om destoinic'⁷⁰; s.-cr. *dostojan*, cf. și ucr. *достойний*, rus. *достойный* etc.

Cuvîntul apare cu sufixul -ic (bg. -ик), substantival la origine, dar care în limba romînă a căpătat și valoare adjectivală (cf. bg. *войн-ик* — rom. *voinic*, etc.).

Sinonim (într-una din accepțiuni) cu precedentul este *vrednic* '1) harnic; capabil, destoinic; 2) demn de...', care corespunde numai unuia din cele două ononime existente în limba bulgară: *вреден* (2) 'vrednic, destoinic', spre deosebire de *вреден* (1) 'dăunător'⁷¹. Etimologic acestea sînt două rădăcini diferite⁷²: în afară de v. sl. *врѣдѣ* 'Schaden, daună', *врѣдѣнѣ* 'dăunător', *Lexiconul* lui Miklosich înregistrează încă o formă *врѣдѣнѣ* 'dignus' (p. 78), cu exemplu dintr-un Nomocanon sîrb-bulg. din sec. XVI. Acest adjectiv se găsește de asemenea în limbile sud-slave moderne: s.-cr. *vrijedan* 'dignus, werth sein; industrius'⁷³, sloven. *vreden* 'würdig, fahig (capabil)', deosebit de *vreden* (< *vred* 'Verletzung')⁷⁴.

Đirz '1) îndrăzneț, curajos, cutezător; aprig, înverșunat; 2) neînduplecat; îndărătnic; 3) mîndru, semeț' corespunde v. sl. *дрѣзѣ* 'kühn, dreist, entschlossen; curajos, đirz, hotărît'⁷⁵, bg. (numai verbul) *дрѣзая*, *дрѣзна* 'a îndrăzni, a cuteza'⁷⁶, s.-cr. *drzak*, *drski* (cu sufix), sloven *drz*, *drza*, f. Așa dar, cu excepția slovene, doar limba romînă păstrează adjectivul inițial, fără sufix (cf. încă în cehă și slovacă *drzy*; în schimb, v. pol. *darski*, pol. mod. *dziarski*, rus. *дерзкий*, ucr. *дерзкий*)⁷⁷. În conștiința vorbitorilor romîni adjectivul *đirz* nu se mai leagă direct de verbul a îndrăzni (derivat: *îndrăzneț*),

⁶⁹ Hwb., 22.

⁷⁰ Mladenov, БТР, I, 585.

⁷¹ Mladenov, БТР, I, 347, *Речник на сѣвр. бѣлг. книжовен език*, Sofia, 1955, I, 139–140, Mladenov, Et. 79.

⁷² În afară de dicționarele lui Mladenov, vezi și Miklosich, EW, 384.

⁷³ Iveković-Broz, II, 748.

⁷⁴ Pleteršnik, II, 794.

⁷⁵ Hwb., 22.

⁷⁶ Mladenov, БТР, I, 626.

⁷⁷ Vasmer, REW, I, 343.